

Vinko Bitenc:

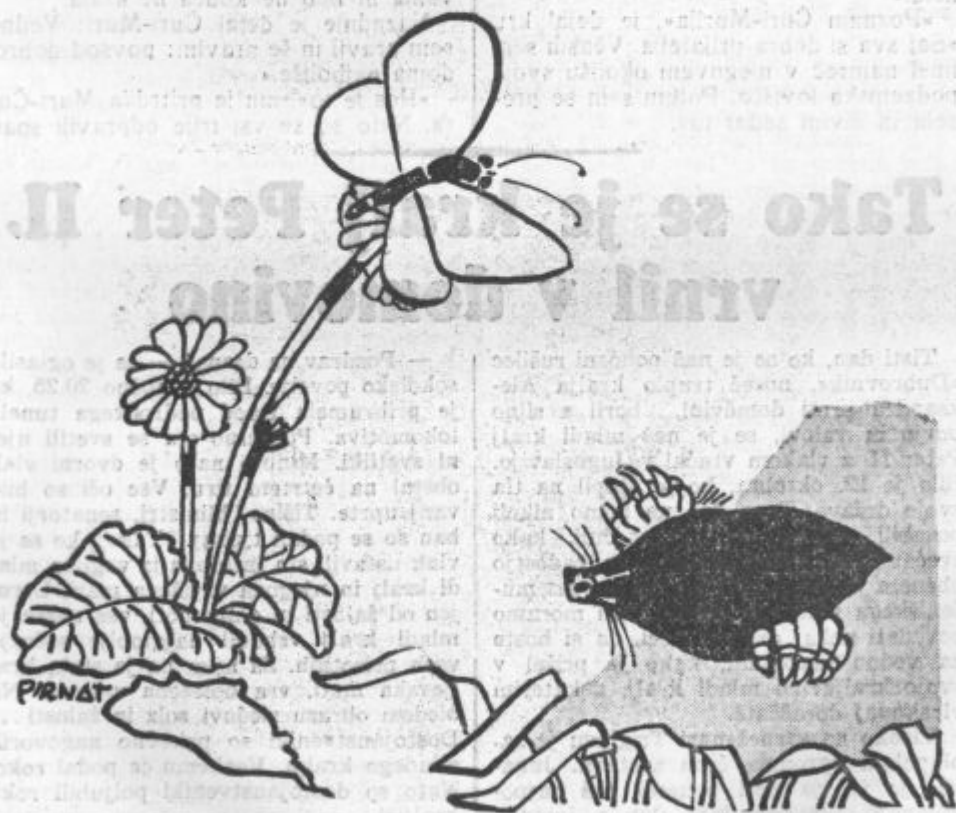
Citronček

Pravljica o metuljčku

13. Citronček se vrne domov.

Dolgo časa je sedel Citronček na cvetu. Mislil je na ubogega Koprivarja. Škoda, da ni mogel tudi on uiti. No,

Kako prav je imel Čuri-Muri, ko je pravi, da je rojstni dom najdražji kraj na svetu za vsakogar. Tujina pa da je mačeha.

Koprivar je premeten in se bo že kako izmazal.

Citročka je objelo silno domotožje. Kako rad bi spet letal nad onim travnikom, kjer stanuje dobri Čuri-Muri s svojo ženo. Toda bogve, kje je tisti kraj! Ta oklica mu je čisto neznana.

»Kjer se ptiček izvali, tja si vedno nazaj želi«, je dejal Čuri-Muri.

V nadi, da najde kakega tovariša, ki bi mu pokazal pot, je Citronček zletel z drevesa. Sprehajal se je nad prostrano senošetjo od cveta do cveta. Slednjič je obsedel na cvetu male marjetice.

»Mogoče prileti mimo kakšen metuljček«, si je dejal, »pa ga povprašam za svet.«

Naenkrat se je pričelo pod njim nekaj premikati. Iz tal je zraste kup sveže prstu Citronček je zagledal črnega možička. Ki je pravkar prilezel izpod ruše na svetlo.

»Kdo si pa ti?« ga je vprašal Citronček.

Možiček se je začudeno ozrl.

»Jaz sem krt Črnuh«, je odgovoril.

»In ti?«

»Imenujem se Citronček. Rad bi se vrnil domov, pa ne znam poti.«

»Odkod pa si?« se je pozanimal krt in ošinil Citrončka z nezaupnim pogledom.

»Doma prav za prav nimam nikjer.« je pravil Citronček.

»Stanoval sem dolgo časa pri godcu Čuri-Muriju. Potem sem odšel po svetu. Zdaj pa ne vem, kam naj se obrnem.«

»Poznam Čuri-Murija«, je dejal krt.

»Saj sva si dobra prijatelja. Včasih sem imel namreč v njegovem okolišu svoja podzemna lovišča. Potem sem se preselil in živim sedaj tu.«

»Pa mi ne bi povedali, kje pridem do Čuri-Murija, gospod Črnuh?« je poprosil Citronček.

»Zakaj pa ne? Prav rad. Ko preletiš to senožet, boš zagledal pred seboj velik gozd. Skozi ta gozd dosepeš na široko planjavo. Na robu te planjave raste grmovje. Na drugi strani grmovja pa se razprostira travnik, kjer prebiva Čuri-Muri.«

»Najlepša hvala za pojasnilo, gospod Črnuh«, se je priklanjal Citronček.

Krt je še dodal:

»Pozdravi mi Čuri-Murija in njegovo ženko! Moram brž na delo. Srečno, Citronček!«

To izgovorivši, se je spet zaril v zemljo in zgini v rovih.

Citronček se je takoj odpravil na pot. Še tisti dan proti večeru je potrkal na duri Čuri-Murija.

Muren in njegova žena sta ga bila zelo vesela. Pripovedovanja in izpraševanja ni bilo ne konca ne kraja.

Nazadnje je dejal Čuri-Muri: Vedno sem pravil in še pravim: povsod dobro, doma najbolje.«

»Res je to«, mu je pritrdila Muri-Čura. Nato so se vsi trije odpravili spat.

Tako se je kralj Peter II. vrnil v domovino

Tisti dan, ko se je naš ponosni rušilec »Dubrovnik«, noseč truplo kralja Aleksandra proti domovini, boril s silno burjo in valovi, se je naš mladi kralj Peter II. z vlakom vračal v Jugoslavijo. Bilo je 12. oktobra, ko je stopil na tla svoje države. Tega dne ne bomo nikoli pozabili. Gotovo ste takrat čuli, kako svečano, s kakšno žalostjo in radostjo obenem je bil sprejet prvorojeni sin mučeniškega vladarja. Ali mi vam moramo povedati nekaj drobnih reči, da si boste za vedno zapomnili, kako je prišel v svojo kraljevino mladi kralj, s katerim vi skupaj doraščate.

Visoko na zasneženem Triglavu je zaplapolala ogromna črna zastava. Junaško jo je tja gori ponesel naš najpogumnejši plezalec Jože Čop z Jesenic. Zavihrala je v počaščenje kralju Aleksandru in v pozdrav njegovemu sinu Petru. Na Jesenicah so že popoldne okrasili kolodvor. Napravili so na peronu pravcati oltar. In ko se je stemnilo, se je nad tem oltarjem zablestel napis: »Čuvajmo Jugoslavijo!«

— Pozdrav na desno! — se je oglasilo sokolsko povelje. Bilo je točno 20.25, ko je prihrumela izpod področkega tunela lokomotiva. Pošastno sta se svetili njeni svetilki. Minuto nato je dvorni vlak obstal na četrtem tiru. Vse oči so bile vanj uprte. Tišina. Ministri, senatorji in ban so se podali tjakaj. Takoj, ko se je vlak ustavil, sta izstopila iz vagona mladi kralj in njegova vzvišena mati. Utrujen od žalosti in dolge poti, ves nežen je mladi kralj vzbudil najgloblje sočutje vseh prisotnih. Za njim pa je stala kraljevska mati, vsa oblečena v črno. Na bledem obrazu sledovi solz in žalosti... Dostojanstveniki so prisrčno nagovorili mladega kralja. Vsakemu je podal roko. Nato so dostojanstveniki poljubili roko kraljici.

— Živel kralj!... Ta pozdrav se je čul tjakaj na peron, kjer so bili zbrani Jeseničani. In vsa tisočglava množica je začela oriti: »Živel kralj! Slava kralju Aleksandru!«

Medtem so uredili dvorni vlak, prenesli prtljivo dvornega spremstva — in

brzec je odhite! proti Ljubljani. Na vseh postajah ob progi so pričakovali prihoda dvornega vlaka, ki pa se seveda ni ustavil.

★

V beli Ljubljani, pogreznjeni v nočno tišino — ej, tu se je k pozdravu mladega kralja nabralo na tisoče ljudi. Seveda vsi tisoči niso mogli na peron, zato pa je zunaj pred kolodvorom bila nabrana črna množica. Točno ob 22.10 je privozil težki dvorni vlak in se neslišno ustavil v brezglasnem pričakovanju množice. Tisočere oči, orosene s solzami, so bile uprte v veliko okno salonskega vagona, kjer se je pokazal mladi kralj. Že so mu odprli okno in s svojo drobno ročico je začel ljubeznivo mahljati in pozdravljati. Za njim je stala otožna kraljica mati... Čuti je bilo samo pritajeno jokanje žensk. In moškim so podrhtevale ustnice.

— Kako se mi smili — kralj sirota! je šepnil sosed sosedu.

Grobna tišina. Naenkrat pa, kakor da se je vse predramilo iz žalosti. Silni so bili vzkliki:

— Živel kralj Peter II.! Živela kraljica mati! Slava viteškemu kralju Aleksandru Uedinitelju! Živela velika Jugoslavija!

Tisoči rok so se dvignili in mladi kralj je odzdravljajal. Odzdravljala je tudi kraljica mati... Ali že je minilo deset minut in dvorni vlak se je začel pomikati s postaje. Le še nekaj pogledov za njim in izgini! je v noč... Truden je mladi kralj legel k počitku.

★

Ko se je zbudil, ga je skozi okno dvornega vlaka, hitečega čez plodne sremske ravnine, pozdravilo prijazno nasmehljano solnčno jesensko jutro. Le še uro vožnje — in že ga je sprejela v svoj objem prestolnica. Vse ceste, ki vodijo k beograjskem kolodvoru, so se že zarana polnile. Pripeljali so se na kolodvor ministri, razpostavile so se čete vojakov, prišli so Sokoli pozdravit svojega starešino. Nepopisna je bila ta slika: koliko barv, koliko obrazov, koliko napetega pričakovanja! Besede, pogovori — vse se je sukalo okrog usode mladega kralja. Čimbolj se bliža čas prihoda, tembolj je narod nestrpen.

— Pomislite, — razlaga starček, ki se je prerinil malo v ospredje, med špallir šolskih otrok, — pomislite, šele enajst let šteje, pa je doživel tako strašno stvar!

— Med nami se ne sme počutiti brez staršev! — odvrne njegov sobesednik

in vsi ju poslušajo. Posebno še mladina.

— Zelo je pameten, učitelji ga hvaležijo.

— Kako ne, brate moj! Kakršen oče, takšen sin. Že po jutru razpoznaš dan...

— Da jabolko ne pade daleč od drevesa... Torej šolanje v Londonu je prekinil. Pa se bo zdaj lepo dalje učil doma.

— A koliko, pravijo, koliko jezikov že zna?

— Pet. In vseh pet izvrstno.

— E, Bože moj, jaz starec sem pa napravil toliko lepih dni in komaj da znam svoj jezik.

— Ampak naš mladi kralj se mora učiti tudi za nas, glej ga!

— Naj nam bo živ in zdrav! — konča drugi starec pogovor.

Tisti trenutek je že zadonela državna himna. Zagrmela so letala, krožeča nad kolodvorom. Ustavil se je dvorni vlak tik pred dvorno čakalnico. Mladi kralj je izstopil. Prvi koraki so ga povedli pred častno četo.

— Pomozi Bog, junaci! — jih je pozdravil prvič v svojem življenju.

— Bog ti pomogao! — so gromko kakor en mož odvrnili vojščaki.

Gologlav je stal tu na peronu mladi kralj. V svitu krasnega solnčnega jutra so se mu bujni lasje prelivali kakor zlato. Pristopil je župan in mu ponudil po stari slovanski šegi kruha in soli. Vzel je mladi kralj od obojnega in se ljubko zahvalil: »Hvala vam, gospod predsednik!«

Potem je mladi kralj, vrhovni poveljnik vse naše vojske, pristopil k generalom. Orjaški možje so mlademu kralju vdani izkazali vso čast. Vsakemu izmed njih je segel v roko. In ko se je potem pokazal zunaj pred kolodvorom in vstopil v avtomobil, je zavalovalo med množicami. Donela je himna. Onemeli so vsi ti tisoči v svečani tišini, odkritih glav so poslušali himno. Srca so utripala močneje in že so nekateri sredi tišine začeli prepevati z godbo:

Kralja Petra Bože hrani
i junački Njegov rod!

Kakor da se lomi nebo, je nato donelo vzklikanje množic, donelo je vso pot tja gori do kraljevskega gradu Dedinja. Mladina, možje, starci so dvigali roke kakor k prisegi in mahljali gajnjeni. A znatere so sklepale roke: »Bog nam ga čuvaj!«... In v sveži solnčni dan, kakršno naj bi bilo vse življenje našega mladega kralja, se je z godbo oglašalo svečano petje kakor molitev:

Bože spasi, Bože hrani
kralja Petra i naš rod!

Jutrovčki jokajo

OB KRALJEVI SMRTI

Odšel si, kralj!

Naliki ptici srca zvesta
so spremljala Te v tuja mesta,
ker cilj Tvoj bil je mir in zveza,
misleč, da nikdo ne poseza
z okrutno roko v sredo nád.

Se vrneš kralj?

Ko hitel nadam si naproti,
kdo naj Te v poslu takem moti?
A pestrih mest zunanji čar
pač mnogim je usoden dar,
žal, tega nisi vedel, kralj!

Ubogí kralj!

Saj sredi ciljev, sredi nad
je počil strel, razrušil vse,
v naročje smrti vrgel Te.
Ne jok, ne stok, najhujša ne osveta
v življenje ne priklíče nam očeta.
A narod kliče poln solzá:

Junaški kralj!

Zamán ni bila grozna žrtev,
za nas živiš in nisi mrtev:
Zapóved dal si zadnjo sveto,
ki druží nas v jekleno četo:
Čuvájmo Jugoslavijo!

Dušica Marnova, IV. razred realne
gimnazije v Ljubljani.

Naš kralj! Kakor solnce razliva svoje
tople žarke po neskončnem svetu, s ta-
ko toplo mislijo si Ti, naš ljubljeni kralj,
prepletal Svoj narod. Ne samo Svoj na-
rod, tudi druge narode, Tebi sorodnih
misli, daleč onkraj Tvojih meja. A joj,
plevel, ki je zrasel solnca, nam je za-
dušil naš lepi, biserni cvet, cvet je zadu-
šil, a nikoli njegovega vonja in nikoli
Tvoje slike, še manj pa Tvoje delo, naš
blagopokojni kralj.

S Tvojo sliko in Tvojimi krvavo-zlati-
mi besedami, ki so kapljale iz Tvojih
umirajočih, tako dragocenih ust — »Ču-
vajte Jugoslavijo« — se hočemo poklo-

niti Tvojemu nasledniku, našemu ljublje-
nemu kralju Petru II., in onim, ki si imel
Ti blagopokojni kralj toliko zaupanja
vanje. Čuvati hočemo z roko v roki, du-
šo ob duši in srce ob srcu, dragoceni
biser, ki nam je zaupan, lepo našo do-
movino.

Nikoli usahnila misel ne bo
nate — naš kralj.

Nikoli zginila podoba ne bo
Tvoja — naš kralj.

Nikoli minila ljubezen ne bo
do Tebe — naš kralj.

Nikoli zapustila dela ne bo
Tvojega — naš kralj!

Slava, trikrat Slava Tebi
— naš kralj!

Nad nami naj duh Tvoj plava,
beli golobček, golobček miru,
naš preminuli, ljubljeni kralj.

Marjanca Senekovič, uč. 4. razr. m. š.
Pragersko.

»ČUVAJMO JUGOSLAVIJO«

to geslo naše mora bit',
saj to so zadnje želje
ljubljenega kralja
Aleksandra Prvega!
On velik bil je pač junak,
nikjer mu drugi ni enak,
ko smrt pogledala mu je v oči
je vendar še imel skrbi
za Jugoslavijo — narod svoj —
Bog večni naj mu da pokoj!
Življenje svoje domovini je posvetil,
za njo se vedno je boril,
za blagor njen se žrtvoval,
da bi nam svetle dni še dal!
In zdaj na mah smo brez očeta,
Bog ve, kaj še se nam obeta!
Ljubezen Pokojnemu najlepše bomo
izkazali,
če bomo Jugoslavijo čuvali!
Naj zmerom naše geslo bo:
»Čuvaj Jugoslavijo!«

Kosl Vilko, dijak drž. kl. gimn.
v Mariboru.

Čuvali bomo

za mrtvim kraljem

VITESKEMU KRALJU ALEKSANDRU I. UEDINITELJU

Vse je tiho, vse je mirno,
sleherno srce
ljubilo je kralja — neizmerno!
A zdaj ga nimamo več.
Ubila ga je kruta roka . . .
Do smrti čuval nam je domovino
in modro vladal je naš ljubljeni vladar,
zato vsa srca dali smo mu v dar!

Roman Keržan, uč. IV. razr.
na Vrtači v Ljubljani

SLOVENSKA MATI — KRALJU MUČENIKU

Ves narod se zaveda,
da izgubil je najskrbnejšega očeta!
Zastava v vetru plapolaj,
a v naših dušah boj vihra.
Le plapolaj, zastava sveta,
za tabo pojde zvesta četa.
To klic slovenske je žene
in jugoslovenske matere.
Zmerom sveto nam geslo bo:
vzgajajmo rod za Jugoslavijo!
A Tebi — slava — mučenik,
ki v srcih naših si svetnik!
Molitev vroča kliče v nebo:
>O, dobri Bog, izpolni to:
naš mladi kralj da nam živi
še mnogo, mnogo srečnih dni!<

Josipina Rohlek iz Tržiča št. 15.

SPOMIN NA LJUBLJENEGA KRALJA

Kaj res smo za večno Te izgubili,
Ti mili, modri naš vladar,
ki vsi smo srčno Te ljubili —
saj veš, zate bi tudi kri prelili!
Boril si se za sveti mir
in za združenje si bratstva,
pokazal vsem si onkraj mej
sadove svojega junaštva!
Govoril narodu si svojemu

z ljubeznijo očetovsko,
da pravi bratje in sestre
smo vsi Slovani!
Vzel očeta vsej družini
in vladarja domovini
ta zverinski je zločin!
A Tvoj duh bo živel večno,
vodil narod Tvoj bo srečno
mirno spi — nesmrtni kralj!

Milan Perko, uč. 7. razr.
v Mariboru.

O, KRALJ PETER II.

Saj si majhen kot jaz,
samo da s Svojo železno roko
boš vodil mene in vse nas,
Svojo in mojo lepo domovino,
katero zapustil Ti je oče Tvoj,
da bi jo čuval in ljubil narod Tvoj.
Tvoja je vsa naša lepa zemlja,
Tvoja so vsa srca, Tvoje domovine kras
in Tvoja sem tudi jaz.
O, vodi nas po poti miru,
razprostiraj nad nami palmo miru.

Elzika Senekovič, uč.
na Pragerskem.

MLADEMU KRALJU

O, Ti moj mali kralj — a mala tudi jaz!
Kralj moj, dijak — dijakinja sem tudi jaz.
Kralj moj, sokol — a sokolica sem tudi
jaz!
In Ti, moj kralj, si moj sokolski starešina
a jaz sem Tvoja zvesta sokolica!
O kralj-sokol! Razpni mogočne peruti
Svoje
in sprejmi me v varstvo Svoje.
Le rasti, kralj — saj rastem tudi jaz,
in ko boš sam nam kraljeval,
Bog daj, da v dar bi Ti povila
jugoslovenskega sina!

Iva Ule, uč. III. razr. mešč. šole
v Mariboru, Stritarjeva ul. 35.

Jugoslavijo!

Josip Vandot:

Krojač Turenček

Tri leta je krojač Turenček pridno in pošteno krojil in šival obleke. Pri službi si je denarcev, da jih je lahko prešteval cele ure. Četrto leto pa se je prevzel, ker je imel že toliko denarcev, da je bila skrinja že napol polna. Prišel je separiti in mesto dobrega blaga je rabil slabo, ki je bilo na videz res lepo, a v resnici ni imelo več vrednosti nego navadne cunje. Njegove obleke so bile kakor gnilo jabolko: na zunanji mamljive, na znotraj pa manj vredne nego pehar nagnitih hrušk.

S tem pa se je zameril ljubemu Bogu, ki je hudo pogledal na goljušivega krojača. Poklical je bognasvaruja in mu velel, naj kaznuje krojača Turenčka, kakor že ve in zna. Bognasvaruj se je posmejal od veselja in ni prav nič odlašal. Še isti dan je zletel na zemljo in je stopil v krojačevo domovanje, ko je v zvoniku ura bila polnoči.

Krojač Turenček je spal in sanjal kdove kaj o denarcih, ki so cingljali v njegovi skrinji. Bognasvaruj pa je prižgal svojo peklensko svetiljko, ker je bilo v krojačevi izbi vendarle pretemno. Prišel je čarati okrog likalnika: dolgo uro je čaral — čira — čara — hu — in potresaval s kozjo bradico in zavijal goreče oči, da je bilo groza. A ko je udarila ura eno, se je pogreznil v tla in bilo ni duha ni sluha več po njem.

Krojač Turenček je rano vstal, ker je imel dela čez glavo. Pridno je šival in se popolnoma zatopil v svoje delo. Le včasih ga je zmotilo neko čudno hrzanje, ki je prihajalo od nekod iz bližine in je bilo čisto podobno konjskemu hrzanju. Pa je bil prepričan, da stoji zunaj na cesti konj, ki nestrpno čaka svojega voznika.

Hotel je zlikati zgotovljene hlače. Stopi k mizi in hoče prijeti za likalnik in ga dvigniti. A glejte — likalnik je

tako težak, da ga ne more premakniti niti z obema rokama. Krojač strmi in ugiblje, a tedaj šele pogleda likalnik prav natanko. Pa se krojaču naježe asje in kurja polt mu šine po hrbtu.

Iz prednje strani likalnika gleda živa konjska glava. Majhna je res, a je vendar konjska. Hrže in hrže in mu kaže rumene zobe. Svetlo ga gleda in stresa črno grivico.

»Kakov zlomek te je prišil k likalniku?« se čudi krojač in se trikrat prekriža.

Konjiček zahrže glasno in reče: »Uzde mi deni med zobe, ker drugače ne boš mogel likati. Uzde mi deni, krojač Turenček!«

Strah je krojača, da nikoli tega. A vendar poišče dolg jermen in ga utakne konjičku v gobec. Pa nategne — in likalnik teče po hlačah, kakor ga že krojač naravnava. V likalniku tli ogelje, a iz nozdrvi konjičkove glave puhata dva plamenčka. Krojača je že minil prvi strah in je že skoro vesel, da je prišel do tako lepega in priročnega likalnika, ki mu ga je poslal v pomoč skoro gotovo ljubi Bog sam.

A gorje! Koder je tekel živi likalnik, prične blago tleti in naenkrat zagore vse hlače in gore tako dolgo, da ostane za njimi samo še droben kupček pepela. Blago je bilo slabo, z njim je mislil krojač pošteno oslepariti ubogega kmeta.

Krojač se sesede od groze na stol. A ne utegne niti pomisliti, že zahrže živi likalnik: »Lačen sem. Jestni mi daj! Jem pa samo denarce. Vsako uro dve polni prgišči.«

Kaj si hoče prestrašeni krojač? Vstane, odpre skrinjo in zajame dve

prgišči denarcev. Konjiček zazija dvakrat — in lepih denarcev že ni nikjer več.

Obupen sedi krojač Turenček in šiva nove hlače. A zdaj je bil pameten in je vzel dobro blago. Ko so hlače gotove, jih položi na mizo, da jih zlika. Po-

tegne za vajeti, likalnik bega urno in neutrudno po blagu, da ga je veselje gledati. A glejte — zdaj ni osmodil niti najmanjšega vlakenca.

»No, saj ne bo tako hudo, kot sem si mislil,« se tolaži krojač. A že se spet prestraši, zakaj konjiček zahrže na vso moč: »Lačen sem. Dve prgišči denarcev mi daj!«

Zmeden odpre krojač skrinjo in nasiti nenasitni, začarani likalnik, dasi mu vsled žalosti po denarcih solze teko po licih. In šiva spet in spet poizkusi likati. A blago zagori pod konjičkom, ker je bilo spet slabo in ničvredno. Krojač pa jadikuje in se grabi za lase. A vse mu ne pomaga prav nič — plamen je požrl blago.

Krojač Turenček se potuhne in šiva, šiva. A še na misel mu ne pride, da bi vzel slabo blago, ker je vedel, da bo zgorelo takoj, kakor hitro ga dene pod strašni likalnik. A ni mu dobro pri srcu, zakaj konjiček prične vsako uro grozno hrzati in zahtevati hrane. Skrinja pa postaja vedno bolj prazna in krojač že strahoma ugiblje, kaj bo potem, ko ne bo v skrinji denarcev nič več. Joj, s čim bo krmil nenasitni likalnik, s čim bo likal obleke?

Tretji večer je skrinja res prazna. Denarci, ki jih je bil spravljal tako pridno, so izginili in krojač je bil siromak kakor pred tremi leti. Jokal je

in ugibal, kako bi se iznebil požrešnega konjička. A kako naj se ga iznebi, ko pa je tako težak, da ga niti z obema rokama ne more premakniti? Nesreča bo zdaj na njegovem domu, tako strašna nesreča, da mu bo hudo od jutra do večera, od večera do jutra.

»Ihaha!« se mu nenadoma posmeje likalnik na mizi. »Krojaček, požrl sem ti denarce. Prav tako sem ti jih požrl, kot si jih ti revnim ljudem, ko si jim dajal slabo blago. Krojaček, le premisli — ihaha, le premisli, pa bo prav zate.«

Krojač Turenček si zatiska ušesa, a si ne upa reči ničesar. Vso noč bedi v svojih skrbeh in prosi Boga, da bi mu poslal tolažbe. A tiste tolažbe ni bilo vso noč od nikoder.

Ko sine jutro skozi okno, pogleda krojač najprvo na mizo. Tam stoji likalnik, tih je in molči, kakor da je konjiček zaspal. Stopi bliže, pa vidi, da odspredaj ni konjske glave nič več. Poloti se ga silno veselje, ker misli, da je samo spal in sanjal. A ni sanjal — jojme, ko odpre skrinjo, vidi, da je resnično prazna.

Krojač Turenček zdihne bridko. A druga mu ne preostaja, kakor da sklene, da si z novim delom spet napolni skrinjo z denarci. Težko pojde seveda, ker bo moral delati samo z dobrim blagom. Slabega se ni hotel dotakniti nič več. Prebridko ga je izučila zgodba z zakletim likalnikom. Ta zgodba pa je resnična. Lahko poprosite krojača Turenčka, naj jo vam pove. Ta vam jo pove, če bo dobre volje. A če bo slabe volje, pa vas nemara pošteno povleče za ušesa...

Danilo Gorinšek:

Otrok

Raz okno pleza nagelček,
prijazno tam rdi;
čeprav je lep ta nagelček —
— od Majde lepši ni.

Ob nagelčku je ptičica,
iz kljunčka pesem vre,
a dasj poje prelepò!
— zna Majda lepše še.

Nad nagelčkom in ptičico
se solnce v svet iskri,
a mimo solnca večji lesk
se Majdi iz očk smeji.

Kaj nagelj, ptička, solnce, vse,
kar biva naokrog!
Milijonkrat več, ko ves ta svet
očetu je otrok!

Manica:

O smleškem gradu

Kadar smo na Šmarni gori, hodimo okrog cerkve in se divimo krasnemu razgledu, opazimo v smeri tja proti Kranju, na srednjevisokem hribu razvaline nekdanjega smleškega gradu. O teh razvalinah nam je ohranjena sledeča pravljica:

Pred par stoletji so bile te podrtine, v katerih zdaj domujejo kače, kuščarji in druga golazen, krasen in ponosen grad, ki je pa imel na nesrečo domačih in okolice zelo hudobnega gospodarja. Smleški graščak je bil pravcata šiba božja za vsakogar, ki je moral priti z njim v dotiko. V prsih je imel kamen namesto srca, kajti z ubogimi tlačani je ravnal hujše kot z živino. Po svojih valptih jih je dal pretepati in mučiti na vse načine in namesto predpisane desetine jim je jemal kar tretjino od vseh pridelkov. Gorje pa onemu, ki bi spričo tega krivičnega početja količkaj godrnjal! Tako je zažvižgal bič po hrbtu.

Še celo graščakova dobra hčerka je morala trpeti zaradi očetove surovosti. Ko ga je časih skušala posvariti, naj bo z ubogimi tlačani vendar nekoliko bolj človeški, tedaj je graščak zarjul in tudi hčerki nameril svojo pregrešno roko.

Ko je graščak nekoč ukazal nekega starega in bolehnega tlačana pretepati do krvi, je priskočila hčerka, zavzdignila prst in vzkliknila:

»Gorje ti, oče!«

Zaradi te hčerkinе grožnje je hudobnež strahovito zaklel in še pristavil:

»Vrag vzemi tebe in mene!«

Komaj je to izustil, je omahnil in se zvrnil mrtev na tla. Njegovo grešno telo je pa počrnelo kakor oglje.

A tudi nedolžna hčerka je po strašni očetovi zakletvi prišla delno pod oblast hudobnega duha.

Služinčad se je vsa izselila iz groznega kraja, grad je začel tekom let razpadati in danes se od nekdaž tako mogočne stavbe vidijo le še žalostne razvaline.

Pripovedujejo pa, da je pred kakimi petdesetimi leti neki pastirček iz Pirnič zašel iz radovednosti v te razvaline. Kako se je pa začudil, ko je ugledal na sredi dvorišča krasno deklico, ki je imela pred seboj polno rjuho blestečih cekinov.

»Daj meni en cekin,« je zaklical v svoji preprostosti pastirček.

Tedaj se je deklica, lepa kakor vila, zdrznila in mu zaklicala nazaj:

»Fantiček, ali si se danes umil?«

»Molil sem, jedel sem, toda umiti se ni bilo več časa,« je odkrito povedal pastirček.

»O, kakšna škoda,« je žalostno zastokala deklica. »Ko bi se bil ti umil, bi bila jaz rešena, vse to bogastvo bi bilo pa tvoje. Zdaj bom pa morala čakati najmanj še sto let!«

In tako smleška gospodična baje še zdaj čaka na svojega rešitelja. Vsakih sto let pa se prikaže na svetlo in presušava na rjuhi ogromno bogastvo v blestečih cekinih.

Križanka »Slap

Vodoravno: 2. besedica neodločnosti; 3. življenje v spanju; 4. priostren vrh; 5. zemlja ob vodi; 6. ptica; 7. delavec.

Navpično: 1. soteska in slap na Gorenjskem; 2. odnos med ljudmi; 3. jezikovni drobci; 5. brdski grm.